

REKOMENDACIJOS NEREGULIARIŲ MIGRANTŲ GYVENIMO SĄLYGŲ LIETUVOJE TOBULINIMUI

Atsižvelgdami į interviu su migrantais ir prieglobsčio prašytojais analizės rezultatus, teikiame rekomendacijas nereguliarių migrantų gyvenimo sąlygų Lietuvoje tobulinimui. Gyvenimo sąlygos Lietuvos pabėgėlių priėmimo ir užsieniečių registracijos centruose ženkliai skiriasi: kai kurie asmenys įvardija sudėtingas gyvenimo sąlygas be pagrindinių patogumų, sunkumus dėl įsidarbinimo, paramos, veiklų trūkumo, maisto ir drabužių tiekimo ir kokybės problemas, įtampą socialinėje aplinkoje, ribotas galimybes bendrauti su artimaisiais gimtinėje, o kai kurios sąlygos prilyginamos *de facto* sulaikymui. Šių rekomendacijų tikslas – padėti spręsti iškilusius iššūkius, pagerinti migrantų ir prieglobsčio prašytojų gyvenimo sąlygas ir gaunamų paslaugų prieinamumą užsieniečių registracijos centruose ir pabėgėlių priėmimo centruose.

REKOMENDACIJOS:

1. Užtikrinti gyvenimo sąlygų normas užsieniečių registracijos centruose ir pabėgėlių priėmimo centruose: nuolatinį karšto ir švaraus vandens tiekimą, patalpų apšvietimą, atitinkamą drabužių, įrankių ir baldų kiekį.
2. Užtikrinti asmenų privatumą ir atitinkamą vienam asmeniui tenkantį plotą, kuris atitiktų normas. Netaikyti *de facto* sulaikymo ypatį pažeidžiamoms grupėms ir vaikams.
3. Reguliariai tikrinti patalpų higienos atitikimą nustatytoms normoms ir užtikrinti, kad reali patalpų būklė atitiktų jų techninį aprašymą. Užtikrinti pastato valymo reguliarumą ir kokybę. Taisyti arba keisti sugadintus daiktus ir užraktus, siekiant užtikrinti asmenų privatumą.
4. Užtikrinti maisto kokybę: teikti šviežią ir tinkamą vartoti maistą, standartizuoti maisto tiekimo grafiką. Sukurti galimybę šildyti ar pasiruošti teikiamą maistą: aprūpinti centrus mikrobangų krosnelėmis, leisti asmenims naudotis virtuvės įranga. Taip pat atsižvelgti į specifinius dietos poreikius, suteikti galimybę asmenims patiems pirkti ir gaminti maistą, suteikiant pakankamą finansinę paramą maisto produktams nusipirkti. Užtikrinti valgymo patalpų aprūpinimą buitine įranga, įrankiais, švaros priemonėmis. Užtikrinti rekomenduotiną tiekiamo vandens kiekį asmeniui.
5. Užtikrinti smurto prevenciją ir nepriklausomai tirti bet kokias pareigūnų smurto apraiškas, smurtines išraiškas, šiurkštaus ar žeminančio elgesio bei grasinimų migrantams ir prieglobsčio prašytojams pasireiškimus. Apibrėžti elgesio standartų procedūras ir vykdyti nepriklausomas patikras. Užkirsti kelią pareigūnų ir darbuotojų rasistinio, diskriminacinio ir netinkamo elgesio pasireiškimui. Apibrėžti elgesio standartų procedūras, surengti pareigūnų ir darbuotojų mokymus ir vykdyti nepriklausomas patikras.

6. Užtikrinti, kad nebūtų nemalonaus, nepagarbaus darbuotojų elgesio, žeminančios ir grasinančios leksikos. Standartizuoti procesus ir vesti mokymus užsieniečių registracijos centrų ir pabėgėlių priėmimo centrų darbuotojams apie elgesio normų užtikrinimą.
7. Siūlyti prasmingą užimtumą, užtikrinti uždara erdvę sportui, didinti užimtumo inventoriaus kiekį ir laisvalaikio leidimo priemonių (popieriaus, rašymo priemonių ir kt.), lietuvių kalbos pamokų, muzikos instrumentų, galimybių dalyvauti pamaldose, knygų įvairiomis kalbomis bei grupinių užsiėmimų prieinamumą.
8. Neriboti ryšių su draugais ir artimaisiais, visiems gyventojams užtikrinti priėjimą prie neriboto, nemokamo, kokybiško interneto ryšio, kurio sparta būtų pakankama skambinti ir rašyti artimiems, leisti grupėse minėti kultūrinės šventes.
9. Užtikrinti, kad sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos reguliariai ir būtų lengvai prieinamos, kad vizitų pas gydytojus nereikėtų ilgai laukti, užtikrinti konfidencialias vertimo paslaugas vizitų metu, užtikrinti išsamios informacijos apie sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarką prieinamumą, užtikrinti greitosios medicinos pagalbos ir psichologinių paslaugų prieinamumą.
10. Prieiglosčio prašytojams atvykus į šalį, suteikti leidimą dirbti ir užtikrinti administracines sąlygas įsidarbinimui. Tai skatina užsieniečių savarankiškumą, teigiamai veiks jų psichologinę sveikatą, greitins integraciją ir prisidės prie šalies ekonomikos vystymo.
11. Suteikti įstatymu reglamentuotą galimybę atsidaryti banko sąskaitą, neturint leidimo gyventi ir darbo sutarties, arba sukurti mechanizmus, galinčius išspręsti šį sunkumą.
12. Užtikrinti užsieniečiams informacijos prieinamumą apie migracijos statusą, savalaikiai atsakyti į siunčiamus prašymus, užtikrinti reguliarias konsultacijas su valstybės garantuojamais teisininkais ir vertimo paslauga, supažindinti su sprendimo tekstu suprantama kalba, reguliariai informuoti apie prieiglosčio prašymo paraiškės nagrinėjimo proceso eigą ir statuso pasikeitimus.